

OGNIKO HARCERSTWA DZIEWIĄTKOWEGO

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

PREAMBUŁA

Ognisko Harcerstwa Dziewiątkowego jest stowarzyszeniem o podwójnym charakterze – organizacji harcerskiej, a zarazem demokratycznego środowiska wychowania. Osoby małeletnie są w nim więc obecne zarówno jako niezrzeszeni adresaci działalności statutowej, jak i pełnoprawni członkowie, a relacje między nimi a pełnoletnią kadram mają specyficzny i względnie intensywny charakter, co stwarza potrzebę szczególnej troski o ich dobrostan. Najważniejszymi formami ochrony przed nadużyciami w Ognisku są:

- Budowa prawdziwie demokratycznej kultury organizacyjnej, w której ściśle liniowa hierarchiczna podległość jest zastąpiona przez różnorodne wymiary wzajemnej odpowiedzialności oraz poszanowanie ludzkiej godności i podmiotowości.
- Harcerski model kształcenia kadry, w którym instruktorzy są niemal zawsze niedawnymi wychowankami tego samego środowiska i podejmowali w nim wcześniej różnego rodzaju zadania pomocnicze, co pozwala z dobrą dozą pewności rozpoznać ich charakter i styl pracy.

Nawet jednak w tak sprzyjających warunkach zachodzi potrzeba opracowania i przestrzegania jasnego zestawu norm i procedur – tę właśnie rolę mają pełnić niniejsze Standardy.

POJĘCIA OGÓLNE

Ilekróć w niniejszych standardach mowa o:

- OHD – mowa o stowarzyszeniu Ognisko Harcerstwa Dziewiątkowego.
- Siedzibie – mowa o budynku gospodarczym przy ul. Prawniczym 91, użytkowanym przez OHD w zakresie wynikającym z umowy użyczenia.
- Uczestnikach – mowa o małeletnich członkach lub adresatach działalności statutowej OHD, a także o osobach pełnoletnich uczestniczących w działalności statutowej OHD w tych samych grupach rówieśniczych i na zbliżonych zasadach co osoby małeletnie.
- Kadrze – mowa o osobach pełnoletnich sprawujących opiekę nad uczestnikami w trakcie form działalności statutowej OHD.
- Rodzicach – mowa o prawnych opiekunach uczestników.
- Kontakcie w cztery oczy – mowa o spotkaniu lub rozmowie, w tym za pośrednictwem komunikacji elektronicznej, odbywającej się między uczestnikiem a członkiem kadry bez udziału osób postronnych.
- Przemocy – mowa o świadomym działaniu stwarzającym zagrożenie dla fizycznego lub psychicznego dobrostanu uczestnika.
- Zaniechaniu – mowa o działaniu lub zaniechaniu działania stwarzającym poważne zagrożenie dla realizacji fizycznych lub psychicznych potrzeb uczestnika.
- Specjalnych potrzebach edukacyjnych i niepełnosprawnościach – należy je rozumieć zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego.

BEZPIECZNE RELACJE Z KADRĄ

Uczestnik ma prawo Zwyczajnie odmówić udziału w zajęciach lub wykonania polecenia. Jedyny wyjątek stanowią rozkazy wydawane dla zapewnienia bezpieczeństwa uczestników i ochrony uczestników przed zachowaniami niedopuszczalnymi – na przykład polecenie ewakuacji miejsca wypoczynku lub zakaz wspinania się na niebezpieczne przedmioty.

Uczestnik ma prawo odmówić kontaktu w cztery oczy z członkiem kadry. Członkowie kadry mogą, w uzasadnionych przypadkach, poprosić o kontakt w cztery oczy, na przykład w celu odbycia szczególnie wrażliwej rozmowy wychowawczej lub w przypadku, gdy uczestnik pełni funkcje pomocnicze w opracowywaniu programu działalności statutowej; jednak powinni jasno zaznaczyć, że nie jest to obowiązek.

Kadra nie ma prawa dotykać uczestnika bez jego wyraźnej zgody, z wyjątkiem działań podejmowanych dla ratowania życia lub zdrowia. „Zwyczajne” formy dotyku, takie jak „przybicie piątki” czy uścisk ręki na powitanie, a także dotyk wynikający z formy prowadzonych zajęć, których zasady zostały jasno wyjaśnione przed ich rozpoczęciem (np. zajęcia sportowe czy harcerski Krąg Przyjaźni), mogą być inicjowane przez członków kadry bez każdorazowej ustnej zgody uczestnika; jednak członek kadry ma obowiązek natychmiast ich zaprzestać na prośbę uczestnika lub w przypadku podejrzenia dyskomfortu ze strony uczestnika. Inne formy kontaktu (na przykład przytulenie płaczącego dziecka) mogą być inicjowane wyłącznie na wyraźną słowną prośbę uczestnika. Przemoc fizyczna, oraz formy kontaktu fizycznego powszechnie uznawane za intymne lub seksualne (w tym dotykanie miejsc intymnych, masaże lub pocałunki) są bezwzględnie zakazane.

Członkowie kadry mają obowiązek poszanowania prywatności uczestnika – w szczególności nie mogą konfiskować jego rzeczy osobistych ani dokonywać ich przeglądu bez jego wyraźnej zgody.

Członkowie kadry nie mogą w żaden sposób przezywać, ośmieszać ani zastraszać uczestników. Zakaz ten obejmuje w szczególności odnoszenie się do uczestników imieniem lub przezwiskiem niezgodnym z ich preferencją.

W trakcie form działalności statutowej OHD, kadra ma obowiązek dbać o spełnienie potrzeb uczestnika – w szczególności wyżywienia, wypoczynku, zdrowia, higieny i kontaktu z bliskimi. Kadra ma ponadto obowiązek zwracać uwagę na potencjalne sygnały świadczące o braku realizacji potrzeb uczestnika poza formami działalności statutowej OHD i zgłaszać je zgodnie z procedurami opisanymi w dalszej części Standardów.

Kadra ma obowiązek dbać o zachowanie zdrowej relacji wychowawczej z uczestnikami, uwzględniającej różnicę wieku i ról społecznych. W szczególności powinna zachować umiar w dzieleniu się szczegółami swojego życia prywatnego i dostosowywać tematy rozmów do wieku uczestnika. Uczestnik ma prawo odmówić rozmowy na tematy, z którymi czuje się nie komfortowo, a także odpowiedzi na pytania kadry o sprawy niezwiązane z działalnością statutową OHD.

Kadra nie ma prawa przekazywać uczestnikom osobistych prezentów, ani żądać żadnych prezentów od uczestników. Kadra może wręczać uczestnikom drobne nagrody za współzawodnictwo, odznaki pamiątkowe i inne symboliczne upominki związane z realizacją programu wychowawczego OHD; jednak nie może to mieć miejsca w trakcie kontaktu w cztery oczy i powinno być uzasadnione ważną potrzebą wychowawczą. Kadra nie może również wymagać żadnych prezentów ani osobistych przysług od uczestników.

Kadra nie ma prawa proponować uczestnikom alkoholu, tytoniu, ani innych używek, aktywności i treści nieodpowiednich do wieku uczestnika. Nie ma też prawa korzystać z nich w obecności uczestnika ani w żaden sposób promować korzystania z nich przez osoby małoletnie.

Jeżeli członek kadry jest zarazem osobą bliską uczestnika pozostającego pod jego opieką, w trakcie form działalności statutowej OHD nie ma go prawa w żaden sposób faworyzować ani dyskryminować. Nie ma też prawa wyciągać wobec niego konsekwencji w życiu prywatnym za sprawy związane ze wspólną działalnością w OHD.

Uczestnikom przysługuje prawo zgłaszania skarg, uwag, wniosków i zapytań do swojej kadry, i nie mogą ich za to spotkać żadne negatywne konsekwencje.

KATALOG ZACHOWAŃ NIEDOPUSZCZALNYCH

Relacje interpersonalne w OHD są oparte na zgodzie. Każde działanie podejmowane mimo sprzeciwu uczestnika stanowi formę przemocy i jest niedopuszczalne.

Uczestnicy obowiązani są przestrzegać ustalonych regulaminów bezpieczeństwa oraz wykonywać rozkazy kadry wydawane w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

Uczestnicy nie mogą stosować żadnych form przemocy słownej ani fizycznej.

Uczestnicy nie mogą zabierać ani przeglądać rzeczy osobistych innych osób bez ich wyraźnego pozwolenia.

Uczestnicy nie mogą nagrywać ani fotografować innych osób bez ich zgody, ani udostępniać nagrań i fotografii przedstawiających inne osoby bez ich zgody.

Uczestnicy mają prawo zdecydować o tym, jak i z kim spędzają swój czas wolny. Nie mogą jednak zachowywać się w sposób systematycznie wykluczający niektórych uczestników tej samej grupy rówieśniczej, i powinni zastosować się do zaleceń kadry w tym zakresie.

Uczestnicy nie mają prawa „wymierzać sprawiedliwości” na własną rękę w sytuacjach konfliktowych. Wszelkie spory, których nie można rozwiązać polubownie, powinny być zgłaszane kadrze.

REAGOWANIE W SYTUACJACH WYCHOWAWCZYCH

Główną i naturalną konsekwencją niepoprawnego zachowania uczestników jest ryzyko niezrealizowania programu zajęć. W przypadku stwierdzenia zachowań niedopuszczalnych lub innych niepożądanych sytuacji wychowawczych kadra może:

- Upomnieć uczestnika;
- Zgłosić zachowanie uczestnika rodzicom;
- Uwzględnić zachowanie uczestnika w wynikach współzawodnictwa, o ile obecna forma aktualności to umożliwia;
- Wymagać od uczestnika naprawienia lub zadośćuczynienia wyrządzonej szkody;
- Wykluczyć uczestnika z aktywności, o ile jego dalsze uczestnictwo stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa lub realizacji programu;
- W skrajnych przypadkach wystąpić do Zarządu o wykluczenie uczestnika z OHD lub zakaz uczestnictwa w formach działalności statutowej OHD.

Kadra nie stosuje kar ani środków dyscyplinarnych nieujętych powyżej. Niedopuszczalne są zwłaszcza:

- Kary cielesne, w tym w formie zmuszania do ćwiczeń fizycznych;
- Kary oparte na publicznym poniżaniu;

- Kary polegające na odmowie spełnienia potrzeb uczestnika, w tym potrzeby jedzenia, odpoczynku lub kontaktu z rodzicami.

PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU

OHD jest miejscem otwartym na wszystkich, bez względu na płeć lub tożsamość płciową, wiek, stan zdrowia, wygląd, majątek, pochodzenie, orientację seksualną, sytuację rodzinną, wyznanie lub jego brak. Kadra ma obowiązek dbać o budowę atmosfery, w której wszyscy uczestnicy czują się mile widzianą częścią harcerskiej wspólnoty.

Kadra ma obowiązek zapobiegać rozprzestrzenianiu się krzywdzących stereotypów, w tym w formie żartów.

SPECJALNE POTRZEBY EDUKACYJNE

O ile to możliwe, kadra ma obowiązek stosować wskazane przez rodziców dostosowania wynikające ze specjalnych potrzeb edukacyjnych lub niepełnosprawności uczestników. Kadra powinna ponadto we własnym zakresie monitorować uczestników pod kątem ewentualnych wymaganych dostosowań i wprowadzać je w życie bez konieczności wskazań ze strony rodziców.

W przypadku stwierdzenia, że zakres dostosowań wymaganych do pracy z danym dzieckiem jest niemożliwy do zrealizowania w warunkach działalności statutowej OHD, kadra ma prawo, za zgodą Koordynatora oraz po powiadomieniu rodziców, odmówić podjęcia pracy z uczestnikiem.

Kadra ma obowiązek budować atmosferę zrozumienia dla specjalnych potrzeb uczestników i wynikających z nich dostosowań – zwłaszcza w zakresie wymaganej pomocy przy wykonywaniu pewnych zadań lub uczestnictwa w niektórych aktywnościach na specjalnie zmodyfikowanych zasadach.

O ile to możliwe, prowadzone zajęcia powinny być dostępne dla osób nadwrażliwych sensorycznie, w tym w szczególności wolne od niepotrzebnie intensywnych dźwięków i zapachów.

KOMUNIKACJA TELFONICZNA I INTERNETOWA

W kontakcie przez telefon lub Internet kadrę i uczestników obowiązują te same ogólne zasady bezpiecznych relacji i zachowań niedopuszczalnych, co „na żywo”.

Kadra nie ma prawa wymagać od uczestników kontaktu prywatnymi kanałami komunikacji (np. telefon, wiadomości bezpośrednie na Facebooku), ani wysyłać im wiadomości, filmów lub zdjęć prywatnymi kanałami komunikacji bez ich wyraźnej zgody.

Kadra ani uczestnicy nie mają prawa nagrywać ani fotografować innych osób bez ich wyraźnej zgody, ani żądać wysyłania filmów lub zdjęć prywatnymi kanałami komunikacji. Nie mogą też udostępniać przedstawiających ich filmów i zdjęć bez wyraźnej zgody ich lub ich rodziców. Uczestnik lub jego rodzic ma prawo w każdej chwili zażądać usunięcia lub niewykorzystywania przedstawiających go filmów i zdjęć. Szczegółowe zasady wykorzystywania wizerunku uczestników określa polityka ochrony danych osobowych.

Kanały oficjalnej komunikacji internetowej OHD muszą być regularnie monitorowane przez Koordynatora lub inną osobę wyznaczoną uchwałą Zarządu pod kątem treści nieadekwatnych do wieku uczestników oraz udziału osób nieuprawnionych. Osoba ta ma obowiązek natychmiast

reagować na zgłaszane przez kadrę lub uczestników informacje o niepokojących lub nieodpowiednich treściach. W przypadku ich wykrycia, należy podjąć próbę ustalenia, kto dokonał ich umieszczenia.

PRZYGOTOWANIE KADRY

Opiekę nad uczestnikami w trakcie form działalności statutowej OHD mogą sprawować:

- Ich prawni opiekunowie lub osoby pisemnie przez nich upoważnione;
- Członkowie OHD posiadający patent instruktorski i skierowani do pełnienia obowiązków instruktorskich przez Koordynatora;
- Osoby niezrzeszone dopuszczone do pełnienia obowiązków instruktorskich uchwałą Zarządu i skierowane do pełnienia obowiązków instruktorskich przez Koordynatora.

Przyznanie patentu instruktorskiego lub dopuszczenie do obowiązków instruktorskich wymaga spełnienia wymagań formalnych i merytorycznych wynikających ze Statutu OHD i uchwał Zarządu, w tym w szczególności wymogu niekaralności, ustalonej na podstawie przedstawionego zaświadczenia o niekaralności oraz informacji z rejestru przestępstw na tle seksualnym.

Każda osoba chcąca otrzymać patent instruktorski musi złożyć na ręce Zarządu pisemne oświadczenie o zapoznaniu się z niniejszymi Standardami i gotowością do ich stosowania. Ponadto każda osoba wykonująca obowiązki instruktorskie obowiązana jest odświeżyć znajomość niniejszych Standardów nie rzadziej niż raz na dwa lata i złożyć na ręce Zarządu pisemne oświadczenie w tej sprawie, pod rygorem odsunięcia od obowiązków instruktorskich.

POWIADOMIENIE UCZESTNIKÓW I RODZICÓW O STANDARDACH

Standardy w wersji pełnej i skróconej zostaną udostępnione:

- Na stronie internetowej OHD;
- W siedzibie.

Rozpoczynając pracę z nowym wychowankiem, członek kadry ma obowiązek przedstawić mu standardy ochrony małoletnich w formie skróconej. Przyjmując osobę małoletnią w poczet członków OHD, Zarząd ma obowiązek wysłać link do standardów – w formie pełnej i skróconej – na wskazany w deklaracji adres korespondencyjny rodzica.

PROCEDURA ZGŁASZANIA SKARG I POWIADOMIEŃ PRZEZ UCZESTNIKÓW

Każdy członek OHD lub adresat działalności OHD, który podejrzewa, że on lub inny uczestnik padł ofiarą przemocy lub zaniedbania, lub że w inny sposób naruszono w stosunku do niego niniejsze Standardy, ma obowiązek zgłoszenia tego faktu na piśmie Koordynatorowi OHD:

- Za pośrednictwem poczty elektronicznej, na adres **koordynator@ohd.org.pl**;
- Listownie, na adres siedziby;
- Osobiście, w kontakcie bezpośrednim;
- Za pośrednictwem dowolnego instruktora OHD.

Każdy instruktor OHD ma obowiązek wesprzeć uczestnika w procesie pisania zgłoszenia na jego prośbę. Jeżeli uczestnik przekaze instruktorowi OHD skargę lub powiadomienie do Koordynatora, instruktor ma obowiązek przekazać ją bez zapoznania się z wnioskiem.

Wniosek lub skarga zgłoszony Koordynatorowi w dobrej wierze nie może być podstawą do wyciągnięcia żadnych negatywnych konsekwencji wobec osoby zgłaszającej.

Wniosek lub skarga mogą być zgłoszone także anonimowo.

PROCEDURA ZGŁASZANIA INCYDENTÓW PRZEZ KADRĘ

Każdy członek kadry, który podejrzewa, że jego działanie mogło naruszyć niniejsze Standardy, lub pod którego opieką zaszyły zachowania niedopuszczalne, ma obowiązek sporządzenia szczegółowej notatki służbowej z wydarzenia i przekazania jej Koordynatorowi OHD za pośrednictwem poczty elektronicznej lub w osobiście.

PROCEDURA ROZPATRYWANIA ZGŁOSZEŃ

Bezwzględnie po otrzymaniu zgłoszenia Koordynator obowiązany jest dokonać ich wstępnej oceny pod kątem:

- Możliwości wystąpienia zdarzenia – zdarzenie można uznać za niemożliwe jedynie wówczas, gdy udało się z dużą dozą pewności ustalić obiektywne okoliczności uniemożliwiające jego zajście, na przykład nieobecność jednego z głównych uczestników w opisywanym czasie i miejscu. Ocena charakteru osób zaangażowanych lub wyjaśnienia pojedynczego świadka nie mogą być uznane za dostateczną podstawę do stwierdzenia niemożliwości wystąpienia zdarzenia.
- Charakteru zdarzenia – należy uznać, że zdarzenie miało charakter poważny, jeśli wydarzenia wynikające z opisu zdarzenia stanowią naruszenie niniejszych Standardów.

W przypadku stwierdzenia, że zdarzenie będące przedmiotem zgłoszenia jest poważne i możliwe, Koordynator obowiązany jest bezzwzględnie podać je do wiadomości Zarządu do dalszego rozpatrzenia.

Jeżeli zgłoszenie dotyczy członka Zarządu (w tym Koordynatora), Koordynator obowiązany jest ponadto bezzwzględnie podać je do wiadomości Komisji Rewizyjnej niezależnie od oceny możliwości wystąpienia i charakteru przedmiotowego zdarzenia.

Ponadto Koordynator ma obowiązek:

- Opracować plan wsparcia pokrzywdzonego, na zasadach określonych w osobnej sekcji niniejszych Standardów.
- Powiadomić o możliwym zdarzeniu rodziców uczestnika, jeżeli uzna, że wymaga tego dobro dziecka.
- Odsunąć członka kadry, którego dotyczy skarga, od pełnienia obowiązków instruktorskich, lub ograniczyć zakres obowiązków instruktorskich wykonywanych przez członka kadry, którego dotyczy skarga, jeżeli uzna, że istnieje prawdopodobieństwo doznania dalszej krzywdy przez uczestników.
- Złożyć zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa lub zawiadomić sąd opiekuńczy, jeżeli w jego ocenie zachodzi prawdopodobieństwo, że osoba małoletnia padła ofiarą przestępstwa.

Koordynator prowadzi rejestr zgłoszonych mu zdarzeń, opisując w nich podjęte w związku z nimi kroki.

Zarząd lub Komisja Rewizyjna podejmuje decyzję w sprawie dalszego rozpoznania przekazanej mu skargi na najbliższym posiedzeniu lub drogą obiegową, nie później niż w terminie 14 dni od jego

otrzymania. Rozpoznając skargę, Zarząd lub Komisja Rewizyjna ma prawo zażądać wyjaśnień od dowolnego członka OHD.

Po rozpoznaniu sprawy, w zależności od zakresu stwierdzonych naruszeń, Zarząd ma prawo:

- Pozostawić sprawę bez dalszego rozpoznania;
- Udzielić nagany osobie, której dotyczy skarga;
- Nakazać Koordynatorowi podjęcie działań, o których mowa w sekcji „procedura rozpatrywania zgłoszeń”;
- Odebrać instruktorowi, którego dotyczy skarga, patent instruktorski;
- Wykluczyć osobę, której dotyczy skarga, z listy członków OHD, lub zakazać jej udziału w działalności statutowej OHD.

Po rozpoznaniu sprawy, w zależności od zakresu stwierdzonych naruszeń, Komisja Rewizyjna ma prawo:

- Pozostawić sprawę bez dalszego rozpoznania;
- Udzielić nagany osobie, której dotyczy skarga;
- Zarekomendować Koordynatorowi podjęcie działań, o których mowa w sekcji „procedura rozpatrywania zgłoszeń”;
- Odsunąć osobę, którą dotyczy skarga, od obowiązków instruktorskich;
- Odebrać instruktorowi, którego dotyczy skarga, patent instruktorski;
- Zwołać Walne Zebranie Członków w celu skrócenia kadencji władz.

PROCEDURA INTERWENCJI I WSPARCIA OSÓB POKRZYWDZONYCH

Po ujawnieniu krzywdzenia uczestnika w pierwszej kolejności należy zapewnić mu bezpieczeństwo. Będzie to polegało na odizolowaniu dziecka od sprawcy (jeśli jest to inny uczestnik działalności statutowej OHD) oraz przedstawieniu oferty możliwych form wsparcia (pomoc psychologiczna, telefon zaufania dla dzieci i młodzieży itp.), a także zapewnienie bieżącego wsparcia emocjonalnego. Ze względu na specyfikę prowadzonej działalności i doboru kadry, OHD nie ma możliwości podjęcia szerzej zakrojonych działań.

PRZEGLĄD STANDARDÓW

Zarząd zobowiązany jest przeprowadzić kompleksowy przegląd obecnych standardów w terminie nie odleglejszym niż dwa lata od dnia ich uchwalenia. Przegląd, o którym mowa, obejmie analizę dotychczasowych incydentów oraz przeprowadzone przez Koordynatora konsultacje zarówno z kadrą jak i z uczestnikami.